

แนวทางการกำหนดโทษใหม่ตามประมวลกฎหมายอาญา สำหรับคดีความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดที่ถึงที่สุดแล้ว

แผนกคดีอาญาแผ่นดินในศาลฎีกา

นางอภิชิต ศิริวรรณบุศย์ เลี้ยงสกุล^๑

ประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๓ บัญญัติว่า ถ้ากฎหมายที่ใช้ในขณะกระทำความผิด แตกต่างกับกฎหมายที่ใช้ในภายหลังการกระทำความผิด ให้ใช้กฎหมายในส่วนที่เป็นคุณแก่ผู้กระทำความผิด ไม่ว่าในทางใด เว้นแต่คดีถึงที่สุดแล้ว แต่ในกรณีที่คดีถึงที่สุดแล้ว ดังต่อไปนี้

(๑) ถ้าผู้กระทำความผิดยังไม่ได้รับโทษ หรือกำลังรับโทษอยู่ และโทษที่กำหนดตามคำพิพากษานหนักกว่าโทษที่กำหนดตามกฎหมายที่บัญญัติในภายหลัง เมื่อสำนวนความปรากฏแก่ศาล หรือเมื่อผู้กระทำความผิด ผู้แทนโดยชอบธรรมของผู้นั้น ผู้อนุบาลของผู้นั้นหรือพนักงานอัยการร้องขอให้ศาลกำหนดโทษเสียใหม่ตามกฎหมายที่บัญญัติในภายหลัง ในการที่ศาลจะกำหนดโทษใหม่นี้ ถ้าปรากฏว่า ผู้กระทำความผิดได้รับโทษมาบ้างแล้ว เมื่อได้คำนึงถึงโทษตามกฎหมายที่บัญญัติในภายหลัง หากเห็นเป็นการสมควร ศาลจะกำหนดโทษน้อยกว่าโทษขั้นต่ำที่กฎหมายที่บัญญัติในภายหลังกำหนดไว้ถ้าหากมีก็ได้ หรือถ้าเห็นว่าโทษที่ผู้กระทำความผิดได้รับมาแล้วเป็นการเพียงพอ ศาลจะปล่อยผู้กระทำความผิดไปก็ได้

(๒) ถ้าศาลพิพากษาให้ประหารชีวิตผู้กระทำความผิด และตามกฎหมายที่บัญญัติในภายหลัง โทษที่จะลงแก่ผู้กระทำความผิดไม่ถึงประหารชีวิต ให้งดการประหารชีวิตผู้กระทำความผิด และให้ถือว่าโทษประหารชีวิตตามคำพิพากษาได้เปลี่ยนเป็นโทษสูงสุดที่จะพึงลงได้ตามกฎหมายที่บัญญัติในภายหลัง

ดังนี้ การพิจารณาว่าคดีเข้าหลักเกณฑ์ที่จะกำหนดโทษใหม่ตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๓ (๑) หรือไม่ นั้น จึงต้องพิจารณาว่า “โทษที่กำหนดตามกฎหมายที่บัญญัติในภายหลัง” ซึ่งหมายถึง โทษจำคุกขั้นสูงตามประมวลกฎหมายอาญาแผ่นดิน หนักกว่า “โทษที่กำหนดตามคำพิพากษา” ซึ่งหมายถึง โทษที่ศาลวางก่อนเพิ่มและ/หรือลดโทษตามคำพิพากษาถึงที่สุด หรือไม่ หากโทษจำคุกที่ศาลวางตามคำพิพากษาถึงที่สุดยังต่ำกว่าโทษขั้นสูงของประมวลกฎหมายอาญาแผ่นดิน กรณีก็ไม่ต้องด้วยประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๓ (๑) ที่ศาลจะกำหนดโทษให้จำเลยใหม่ได้

^๑ เลขานุการแผนกคดีอาญาแผ่นดินในศาลฎีกา

อย่างไรก็ตาม แม้คดีไม่เข้าหลักเกณฑ์ที่จะกำหนดโทษใหม่ดังกล่าว แต่ศาลฎีกาโดยมติที่ประชุมใหญ่ เห็นว่า สำหรับการปรับบทลงโทษฐานมีเมทแอมเฟตามีนไว้ในครอบครองเพื่อจำหน่าย และฐานพยายามจำหน่ายเมทแอมเฟตามีนเป็นหลายกรรม และการเพิ่มโทษกึ่งหนึ่งตามพระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ พ.ศ. ๒๕๒๒ มาตรา ๙๗ นั้น เนื่องจากประมวลกฎหมายยาเสพติด มาตรา ๑ นิยามคำว่า “จำหน่าย” ให้ความหมายรวมถึงมีไว้เพื่อจำหน่ายด้วย ดังนั้นการมีเมทแอมเฟตามีนไว้ในครอบครองเพื่อจำหน่าย การจำหน่ายเมทแอมเฟตามีน และการพยายามจำหน่ายเมทแอมเฟตามีนทั้งหมดหรือแต่บางส่วนก็ตาม จึงเป็นความผิดอย่างเดียวกันคือ จำหน่ายเมทแอมเฟตามีน แตกต่างจากพระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ พ.ศ. ๒๕๒๒ ที่ใช้ในขณะกระทำความผิดซึ่งแยกเป็นคนละฐานความผิด ดังนั้น การปรับบทลงโทษฐานมีเมทแอมเฟตามีนไว้ในครอบครองเพื่อจำหน่าย และฐานพยายามจำหน่ายเมทแอมเฟตามีนเป็นหลายกรรม จึงหนักกว่าโทษที่กำหนดตามประมวลกฎหมายยาเสพติด ซึ่งลงโทษจำเลยฐานจำหน่ายเมทแอมเฟตามีนเพื่อการค้า ตามประมวลกฎหมายยาเสพติด มาตรา ๙๐, ๑๔๕ วรรคสอง (๑) เพียงกรรมเดียว จึงอยู่ในหลักเกณฑ์ที่จะกำหนดโทษให้จำเลยใหม่ตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๓ (๑) สำหรับบทบัญญัติเรื่องการเพิ่มโทษกึ่งหนึ่งตามพระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ พ.ศ. ๒๕๒๒ มาตรา ๙๗ ได้ถูกยกเลิกไปแล้ว ส่วนประมวลกฎหมายยาเสพติดซึ่งเป็นกฎหมายที่บัญญัติในภายหลังไม่มีบทบัญญัติให้เพิ่มโทษได้เช่นเดิมอีก ดังนั้น ศาลจึงไม่อาจเพิ่มโทษทั้งตามกฎหมายที่ใช้ในขณะกระทำความผิดที่ถูกยกเลิกไปแล้ว และตามกฎหมายที่ใช้ในภายหลังการกระทำความผิดได้ การเพิ่มโทษกึ่งหนึ่งจึงหนักกว่าโทษที่กำหนดตามกฎหมายที่บัญญัติในภายหลังจึงอยู่ในหลักเกณฑ์ที่จะกำหนดโทษให้จำเลยใหม่ตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๓ (๑) เช่นกัน แต่เมื่อประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๑๗ บัญญัติว่า บทบัญญัติที่ใช้แก่ความผิดทั่วไปในประมวลกฎหมายอาญา ให้นำไปใช้ในกรณีแห่งความผิดตามกฎหมายอื่นด้วย ดังนั้น เมื่อจำเลยกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดอีกโดยไม่ซ้ำซ้อน และโจทก์ได้ขอเพิ่มโทษจำเลยตามกฎหมายที่ใช้ในขณะกระทำความผิด มาตรา ๙๗ ไว้แล้ว ย่อมถือได้ว่าโจทก์มีความประสงค์จะขอเพิ่มโทษฐานไม่ซ้ำซ้อน และได้กล่าวในคำฟ้องตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๑๕๙ วรรคหนึ่ง แล้วด้วย ศาลย่อมมีอำนาจเพิ่มโทษจำเลยหนึ่งในสามตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๙๒ ที่เป็นบททั่วไปได้ (คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๒๖๐๙/๒๕๖๖ (ประชุมใหญ่))

แผนกคดียาเสพติดในศาลฎีกา